

elemosina est huiusmodi ut patet primo quod elemosina est cui datur constituit debitorem ad ieiunandum et orandum et fatiendum alia que potest ei que dedit. loquendo de debito morali non civili. Secundo quod elemosina propter deum data est quasi quedam oblatio deo facta secundum philosophum in primo ethicorum. Oblatio autem deo facta vim orationis habet. frequenter ei plus impetrat donum quam supplicatio. Tercio cum bona exteriora ad conservationem corporis ordinantur subtractio eorum pro elemosinam virtute continet ieiunium. Et plerumque contingit quod aliquis artius vivit ex hoc quod sua dedit. Item elemosina completus habet vim satisfactionis quam oratio vel ieiunium. Et propter hoc elemosina indicatur ut universalis medicina peccati luc. xi. date elemosinam et omnia munda sunt vobis et thesaurus. Elemosina a morte liberat et ipsa est que purgat peccata apud raphael et facit invenire vitam et eternam vitam hanc durandam. **Capitulum. xii.** de sacramento eucaristie. . . .

Postremo de nobilissimo sacramento eucaristie videntur tria principalia. Primo que exigatur ad communicandum sine novo peccato cum augmento meriti. Secundo quis fructus bene communicantium. Tercio que exigatur ad frequenter communicandos. **Quintum ad primum**

nonandum secundum theologos et alios doctores in primo libro in prima divisione. ix. et sequentium. Ad sumendum eucaristiam sacramentaliter et spiritualiter. xv. exiguntur secundum que quisque se probare debet. **Primo inquit apostolus in primo Corinthios. xi.** scipsum habet et sic de pane illo edat et cetera. **Primum est** ut omnium sit homo. non solum homo hoc sacramentum pro se sumere potest sacramentaliter et spiritualiter saltem. non angelus bonus. nec malus. non anima ex utraque purgatio libere vel in inferno nec anima brutum. probatur quod iste solus sumit pro se sacramentaliter et spiritualiter que videtur sacramentum ut est sacramentum et christus incorporatur. **Secundo** sic nullus peccator valeat ergo ante promissum verum. probatur quod ille solus videtur sacro ut est sacramentum qui videtur spiritus sanctus sensibilis et volens bene aliquid spirituale obtinet et que christus apostolus vel de novo incorporatur. **Secundo** nullus istorum est huiusmodi nisi homo. **Ex quo patet** maximum donum dei. nam que ipsa sunt christus fruuntur letitia quam nos. **Secundo** nos christus i eucaristiam fruimus quod per hoc possuimus in essentiali et accidentalibus primo. bene christus habent securum. **Secundo** nos inaccessibilis. **Secundo est** ut quis sit homo viator. non comprehensor. **Et ideo** viaticum dicitur ut nos probet ab hostibus et ab impedimentis vite. unde si appareret aliquem sancti. puta patrem et matrem defuncti petentes scilicet. **Sic** quoniam est factum non debet sacerdos eis ministrare

sed p̄t̄ in missa sac̄ritiū tale p̄
eis offerre. **Terciu** est ut qui
sit fidelis a baptisat⁹. ideo nō
ē dandū cat̄hecumis nec vide
re debet infideles q̄ null⁹ nisi
ad xp̄i populū ascript⁹ baptis
matis sac̄mēto debet admitti
ad sac̄tā eucaristiā. **Quartū** ē
ut q̄s sit adultus. nā mascul⁹
.xiiij. a femina .xij. sed p̄tunc
pri⁹ vel posterius q̄n peccare
possunt mōrlitur. discernere cū
bū corporalē a spūali ⁊ deuo cō
nū det̄bz; hoc sac̄mētum masti
care. in septuoc̄tauo vel alio
quocūq; debito āno. ⁊ hoc iu
dicō boni viri reliquēdū est a
statuto synedali vel consuetu
dini bone non p̄iudicare debz;. **Q**
Quintū est ut q̄s sit mēte p̄
ditus p̄t̄ demoniacos a amē
tes. **U**bi sciēdū q̄ si fatiūt ge
stus piculosos a sūt furiosi de
quibz; possit p̄pendi q̄ eicerēt
corpus xp̄i vel tractarēt impu
dice vel irreuerēter. in hoc casu
non est eis eucaristiā ministrā
da p̄pter reuerēciam sac̄menti
Si aut̄ sit amens a non furio
sus. s; t̄m loquēs inania a alie
n⁹ a sensu. distinguēdum est
q̄ aut p̄tendit actus a signa
deuo cōmis ad sacramentū. **E**t
sic determinat. **c. de ofc. di. ij. c.**
de infirmitate: tali eucāstia nō
est negāda **A**ut nullū p̄tūc p̄
tendit actū. vel signū deuocio

nis. tūc curzēdū est ad temp⁹
p̄cedēs passionē. vel enī tunc
peccit ⁊ deuocōem ad sac̄men
tum p̄tendit. si alias nō immi
neret peiculū possz; quidē sibi li
cite dari. **S**ed non vidō dicit
p̄. de p̄. necitatez magnā. sed
si talis amēs habet; lucida in
terualla. possūm⁹ dare eucāsti
am tpe lucido. demoniacis aut̄
scz; possessis a demone si habēt
deuocōnem ad cōmūicādū da
ri d; **scd; thō.** **N**am **Cassi-** colla
cōne sereni dicit q̄ multi p̄ illō
liberati sunt a demone. **p̄dictis**
oibus cōcordat **thō.** **U**ter **d**
tum est ut sit ieiunus ieiunio
nature. **R**atio p̄ma q̄ sic pla
cuit spūi sac̄to q̄ hoc p̄ ap̄los
ecc̄ie fiēdum tradidit ut dic̄. **au**
g⁹. ad inquisitiones ianuarij
Secūda p̄t̄ reuerētia; corpa
lē. dignū ei ē ut panis celestis
p̄cedat omnē terrenū panem
Tertia ut maior deuotio h̄at⁹
que solz; impediri sepe per cibū
vel potum. ois igitur pocō vel
cibacō p̄prie q̄cumq; sine fueit
sipta ipedit dignā eucaristie
supcōem ut dic̄. **p̄. de palud.**
Excipiūtur tres casus in q̄bus
nō ieiun⁹ p̄t̄ cōmūicare. **P**ri
mo rōne infirmoz de quoz pi
culo tietur: ne sine viatico va
dant: tales cōmūicādi sūt etiā
nō ieiunij **S**ecūdo sac̄dos q̄ su
mit aquā purā p̄ erroze p̄ vio

post eucaristia tenetur integre
sacramentum postmodum proficere
Tercio in paschues contingere
possit quod antequam eucaristia quod de
glutitur vinum procederet in stoma
chum Idem in estate contingere pos
set omniumcanti cuilibet cuius pala
to ad herere possit nec deglutiri
nisi dilueretur vino vel aqua pri
us stomachum intrate **E**x qui
bus potest quod si cibum aut potus prope
sumatur ratione medicine solius
non intentione se nutriendi impe
dit eucaristiam Item si quis heri
paturam in ore posuit et hodie ex
iciat impedit eucaristiam Item
qui probando vinum seu gustando vel
cibum aut aquam casu deglutit
licet statim euomeret non altera
tum in aliquo: adhuc impeditur
quod esset comestio vel bibitio nisi in
alium ductum gutturis transisset
statim eiectum esset tunc non impeditur
Quando vero fieret deglutitio ca
sualis saluue vel reliquarum cibi vel
aque remanentis post locutionem
decium vel oris non impedit dicit
etiam sic quod si sacerdos ante mis
sam lauet os et casu gutta aqua in
trat stomachum non credo quod ideo
teneatur dimittere missam ma
xime in die solemni cum non videatur
impedire dignam preparationem
nec reuerentiam sacramenti Et
de similibus idem iudicium habe
atur Item si quis sale et aceto per
funderet dentes et quicquid faceret

dum tamen non deglutitur: siue me
dendo siue lauando non esset co
mestio nec bibitio Et licet os non
sit ieiunium tamen stomachus
ieiunus est ideo non impedit. Re
liquie etiam aque ex qua casuali
ter non ex proposito os abluendo
traiciuntur licet non sint conuerse
in saluam non impediunt Item
Coci vel tabernarum vel ministran
tes ad mensam que cibum vel po
tum ponunt supra linguam solum
ad probandum statim percipiunt quod
propter reuerentiam primi duo pro
tunc deberent a talibus se con
tinere et tertius alteri probam com
mittere: tamen non impediunt Si
autem quis talia deglutiret licet
statim euomeret non alteratum
impediret hec omnia petrus de pa
dicatur autem ieiunium natu
re quod incipit ab abstinentia pre
noiato riu a media nocte dicit
etiam laudolfus nisi cibum vel potum
digestus fuerit sano iudicio mi
nistratis vel recipietis eucari
stiam non debet sumi hoc sacramentum
dominico tamen pro cibum non erigitur
nisi in quantum quod sine sono induotus
efficetur non multum est debet bibere
re potest matutinas sero dictas et
multo minus comedere nisi necessitas
urgere Septimum est ut sit sine con
scientia peccati mortalis potest diligenter
discussio eius conscientie sue. in ap. i. co
r. xi. probet autem seipsum homo sic de
pane illo edat **U**bi non dicitur si

Tertium Preceptum

thō. dis. ix. pe. de thar. sco. q. duob; moīs pōt atq; aliqūe cū pccō mōrlī accēdere. primo cōsciām de hoc habēdo. scūdo non. **Prīmū** fit tripliciter. **prō** sic accēdentes cū cōsciā pccā mōrlis quoz cōsciā confurgit ex certitudine sufficiēti ut qui scit se fornicatū vel scit se ī actu pccā mōrlis interiori vel exteri ori puta q̄ sibi sūt cōscij pccī mōrlis nō de eo dolētes. tales accēdēdo pccāt mōrlit̄ qz ote nūt. **Et** qz indigne māducāt iuditiū sibi manducāt. qz abutuntur scōsactor̄. **Et** mētunt̄ se incorporari xpō quod eucari stia figuāt. **Secūdo** sunt qdā habētes cōsciām pccī mōrlis. q̄ rū cōsciā cōfurgit ex certitudine pbabili. puta q̄ diu morose dēlectati sūt. q̄ timent fuisse mōrlē cōsēsum. q̄ tūc sic accēdēdo sine contriciōne adhuc pccāt mortaliter qz discrimi se cōmittūt cū tātū ministeriū. **Ter** cō quis hēt cōsciām pccī mōrtalis cui? cōsciā ex leui confurgit ut hō scrupulosus qui tūm; de leui dēlectōne ne fuit pccatū mōrlē. q̄ taliter accēdēs dicit̄ pe. de thar. non pccat mōrlit̄ qd̄ vix ē scō; pe. de pa. qn̄ firmā cōsciām nō hab; h̄ timorem quēdā; vel vacillatōez cui p̄mittitur. **vñ** pe. de thar. dicit̄. ī p̄mo casu q̄s cōtēmit. ī secūdo

Capitulum Duodecimū

se discrimini cōmittit h̄ tertio non. **Secundo** quidā sūt qui non hnt cōsciām pccī mōrlis q̄ tñ sunt ī pccō mōrlī ignorāter. **Et** hoc etiā fit tripliciter. **Et** p̄mo qn̄ q̄s ip̄parauit se q̄ discul sit ip̄paratōe sufficiēti diligētissimē cōsciā; examnādo q̄ p̄itos cōsulēdo q̄ talis accēdēdo nō pccat h̄ remissionē pccōz si q̄ latēt accipit q̄ meretur. videt̄ aut̄ ista examinatio diligētissima quā tradit scō. dicit̄ diligētī in quisiōne habita scōm possibilitatē nostre fragilitatis quātā sc; diligentiā facer; prudens vir ī ardua re quam vult; exaiare sciose. **Quā** etiā in quisiōem oportet differentē esse scō; diuinitatē penitencium ut maiore apponat diligētiā; quia forte diuici? non est cōfessus q̄ min? ī aim suū posuit pccata sua ut ea memoziter retēret q̄ suo tēpore distincte confiteretur p̄missa ī sup cōtriciōe q̄ cōfessione sufficiēti scō; probabilitatem cōrespōdētē ad p̄dictā inq̄sitiōne si tūc cōmūmez nō pccat p̄mo si aliq̄ alia pccā lateant p̄ illud sacmētū dimittētur. **Alij** sūt qui cōsciā; suā examinant probabilitē; cōfitentur. **Et** tales dicit̄ pe. de thar. accēdentes nō pccāt sed tñ remissionē pccōz nō accipiunt nec merentur. **Sed** thō.

vbi p̄us dicit. **S**i quis p̄ qua-
tuor signa facta diligētī inq̄si-
tōe sue conscie q̄uis forte non
sufficiētī ad corpus xp̄i accedit
aliquo modo peccato mortali ī
ip̄so remanente qd̄ eius cogm̄
cōem p̄terfugit nō peccat ymo
magis ex vi sacram̄ti peccati re-
missiōez; o sequetur. **Vñ aug⁹.**
dicit in quodā s̄mone q̄ quan-
do corpus xp̄i māducatur viu-
g
ficat mortuos. **Q**ue aut̄ sunt
illa q̄tuor signa dicit thō. **C**er-
titudo h̄ri non pōt an aliquis
sit sine peccō mōzli. i. cor. iiii. n̄
hil mibi conscius sum sed non
in hoc iustificat⁹ sū. pōt tñ de
hoc haberi aliqua comēctura
p̄cipue p̄ quatuor signa sic di-
cit **Bernard⁹** p̄mo cum quis
deuote v̄ba dei audit. q̄ q̄ ex
deo est v̄ba dei audit. **Ioh. vi.**
ij. **S**ecūdo cū q̄s se p̄mptū ad
bene opandū inueit. Quia pro-
bacō dilcōnis exhibicō est ope-
ris. ut dicit **greg⁹.** **T**ercō cū q̄s
abstinenti a pecc̄is ī futur̄z apo-
sitū h̄; **Q**ūto cū de p̄teritis dol̄;
q̄ in h̄is v̄ra penitencia confi-
sit s̄m **greg⁹.** **T**ercō sunt q̄ neu-
tro modo se discutiūt sed negli-
gent̄. **E**t tales dicit p̄. de thar.
peccant mōzli accedēdo a deme-
rētur. maxime si negligēcia sit
magna. dicit etiā **scot⁹** q̄ cōtri-
tus q̄ h̄; copiā o fessor̄ tenetur.
confiteri s̄b ista lege vic; p̄br̄

aut̄ seip̄m h̄o **O**ctauū req̄situm
est ut quis nō sit conūsiōe in
crimine nōtus ut duellāe volēs
presertim impetens. **E**t publicā
penitencia; agentib; non deb;
dai nisi completa penitēcia nec
histrionibus nequiciosis nec
susp̄soribus puezis. **I**ntellige
de saīs ⁊ quousq; app̄eat emē-
da aliqua post eoz conūsiōez;
Nonū est ut sit in corpe mūd⁹
Vbi nōndū q̄ quadruplex h̄
est immunditia. **P**rima corpa-
lis conūcta cū immūdicia spū-
ali s̄m v̄ritate; sicut in vigilia
fornicantes qui in castimū cele-
brāt vel statū. **S**ecūda ē corpa-
lis conūcta immūdicie spūa-
li s̄m q̄ndā similitudie; ut in sō-
nijs sit sordidus cū pollucio; b;
Tercia est immūditia corpora-
lis horrozē causans in p̄ximis
sed nec in re nec in ymagine cō-
iuncta peccō ut lep̄ menstruum
fluxus semis ex debilitate natu-
re cātus. **Q**ūta ē indifferens ut
eē sordidū pedib; luto; vel fili-
gie tactū a ludātē. **P**ria impedit.
secūda si ex causa p̄cedēti ī vigi-
lia vel paulo añ p̄ mōzle pecc̄m
est egressa impedit etiā. **T**er-
tia impedit ut non publice q̄s
celebret a crebro cōmunic; sed
oculte non impedit celebrare
Qūta ē ī differēs nō lotis ei ma-
nib; māducaē nō cōm̄q̄nat h̄i-
nē p̄t reuerenciā tñ mūdita

deb; suai q̄ tū comode fieri pōt
Decimū est ut sit q̄s sine pei-
 culo vomitus. Et idē est de eo q̄
 stomachū hēret taliter disposi-
 tū q̄ a se supra cruda egererē-
 tur protunc enī etiā fier; irre-
 uerētia sac̄mento ⁊ cōmūicare
 q̄s non deberet dicit p̄. de pa.
Vndecimū ē ut quis nō sit ap-
 picōe miraculosa prohibitus
Si enī in sp̄eb; illis apparer; frustū
 carnis. puer vel ali q̄d hmōi. nō
 essent tunc sp̄s ille perapiēde. hācō q̄
 xp̄us insti- tuit q̄ sumeretur eucaristia in
 sp̄te pais ⁊ vni. **D**uodecimū
 est ut recipiatur a mīstro p̄ do-
 neo. nō a muliere. non a layco
 nec a dyacono vbi pōt copia
 sac̄dotis haberi. nec a quolib; sac̄-
 dote s; a papa ep̄o ⁊ pleba-
 no pp̄rio vel a p̄lato pp̄rio vel
 ab eo cui aliquis taliū licētia; dederit
 p̄ doneo sac̄doti sc; nec etiā a quocūq;
 p̄lato. s; a non ex cōmūicato non
 inter dco nō suspēso. **T**ertiūdecimū
 ut recipiatur tēpore debito ut ad mi-
 nus semel in anno ⁊ sc̄dm diū-
 sos status a diūsis diūersimo de.
Quartūdecimū ē ut fiat reā
 intencōe sc̄dm quā xp̄us insti- tuit
 p̄ medicina vic; aie non corpor; nec
 ad maleficiū. **Q**uintūdecimū
 ut fiat cū actuali deuocōe. q̄
 ei eucaristia datur v̄re in cibū
 ⁊ potū: cōsideranda ē

māducaō nostra realis q̄ con-
 sistit in sp̄ez attricōe. sac̄men-
 talis aut cōsistit in intēiori in-
 tellectus ⁊ affect; ruminacōe
 p̄ fidem cōsiderādo xp̄i passio-
 nē dignissimā. eius incarnacō-
 nem ⁊ similia bñficia ⁊ sp̄e fult
 ad amorē eius accēsi ei; vni-
 nez; de hiderem; q̄ sicut nocet
 aut paz prodest cibus corporis
 in stomachū traiecit; sine ma-
 sticacōe oris ⁊ caloe stomachi
Sic nec eucaristie sac̄mētum
 nisi ruminetur ut p̄mittitur ⁊
 caritate i xp̄m calefam; **A**ctu-
 alis enī deuocōe causat; ex t̄io-
 re ⁊ amore. **T**imor; insurgit ex
 consideracōe nostror; defectū
 ⁊ xp̄i magnitudine a iustitia.
Bed amor iūgendus est quo
 xp̄m nedū v̄lut p̄ssimū p̄re; ⁊
 bñfactorē. p̄mo vitā cordis
 desiderem; āplexib;. **Q**uo ^k
 ad. ii. principale de effectibus
 eucaristie sc̄dm th̄o. sunt sep-
 tez; nōbiles. di. xij. iij. **E**t recipi-
 untur ad similitudinē cibi cor-
 palis **P**rim; ⁊ p̄ncipalissimus
 q̄ nos deo p̄ amorē amplius
 v̄mit **I**ste ei cib; nō xp̄m i nos
 facit mutai s; nos in xp̄m sc̄bz;
 illud x̄ ad aug;. **C**ibus sū grā
 diū cresce ⁊ manducab; me nec
 tu me mutabis in te sicut cibū
 carnis tue s; tu mutabis i me
Secūdu; est restauracōe de-
 pditor; in repacōe cuiuscūq;

defectus præcedentis Tercius est augmentum oim virtutū. Quãtus remissio peccatorum vni aliū omnium aut multorum quo ad culpam; sicut quod deuo cō minor et maior ibi fuerit. Quãtus est remissio peccatorum mortaliū si inueit in subiecto. nō in conscia mō fu prædicto vel tacto. Sextus est remissio pene debite p mortali et vni aliū in toto vel i pte. Sed hoc dicit thō. facit eucaristia solū quãdo ē sacrificiū. ut i missa p aliquo lecta q̄ certum valore habet ad satisfaciendū. Et vltra illū habet efficaciam ex deuotione ministrī. et pcuratis missa; Septim⁹ ē remissio somitis ut minus pmi sim⁹ ad vicia. Facilius enim cauet q̄s futura etiam mōrta roborat? hoc pane **hxc thō.** vbi p̄us. Quo ad terciū p̄cipale de frequentacōe eucaristie q̄rit scūs thō. in. iiii. di. xii. An q̄libet die possit quis eucaristia sumere. **hxc.** in hoc sacramēto requiritur ex pte recipiētis de fideiū cōiūctionis ad xp̄m qd̄ facit amor. et reuerencia sacmēti que ad donū timōris p̄tinet. Primū incitat ad frequentacōne; hui⁹ sacramenti quotidiana. s; secundum retrahit. vñ si aliquis exp̄imentalit̄ cognosceret ex quotidiana sumpcione feruore; caritatis augetur et reuerentiam nō minui debet; quoti

die cōmunicare. Si autē sentiret p quotidianam frequentacōe reuerencia; minui et feruore; nō multum augetur: talis debet; in idum abstinere. ut cum maiori reuerencia et deuocōe post modū accederet; vñ q̄tū ad hoc vnus quisq; relinquend⁹ est iudicio suo. Et hoc est qd̄ aug⁹ dicit. Dixit quispiā nō esse accipienda; quotidie eucaristia. Alius affirmat quotidie sumēda; faciat vnusquisq; qd̄ s̄m fide; sua; pie credit faciendū esse. **hxc Aug⁹.** Et pbat exēplis; iachia et ceteri tonis. Quoz vn⁹ recepit dñm gaudēs. Alius dixit. Nō sū dign⁹ ut intres s̄b tectū meū. et vñ qd̄ misericordiam consecutus ē. **hxc thō.** ..

Capitulū. xiiij.

Quoniam autē inter ea que a sanctificanda sūt locus dei cōtineatur. Idcirco de sanctificacōe et veneracōe scōrum locorum. puta altaris ecclie et cimiterij tria sūt vidēda. Primo cur ecclie sanctificari debeat et p q̄. Secūdo cur oratio vel alij cult⁹ patrie i ecclia facti deo pl⁹ placeant et ceteris impetrent. ceteris paibus q̄ si extra locū sacru fierent. Tercio p que de honestetur loca deo sacrata. Quintum b ad primū nōndum. q̄ ecclia frequentāda ē sex de caus; quas sc̄ct⁹ thō. p̄o s̄uit sup illō. **Job. ii.**